

ORAJÕE KÜLA ARENGUKAVA

2012-2020

Käesolev arengukava on koostatud aastateks 2012-2020, määrates Orajõe küla arengueesmärgid ja nendest tulenevad tegevused.

Iga areng on pidev ja pikemaajaline protsess, milles kõike pole korraga võimalik ette näha. Selleks, et saavutada püstitatud eesmärgid ja näha küla tulevikku soovitud kujul, tuleb teha rohkem tööd.

Arengukava on külale vajalik, et teadvustada praegust olukorda, hinnata võimalusi ja vajadusi ning vaadata ka tulevikku nähes ette pikemaajalised arengusuunad, tegevused ja eelistused külaelanikele, tegutsevatele ettevõtjatele ja kohalikule omavalitsusele.

Külavanema eestvedamisel toimus arengukava koostamiseks viis arutelu, kuhu kaasati aktiivsemaid külaelanikke. Toimunud arutelude käigus said püstitatud arengueesmärgid kui ka kavandatud rahalised vahendid eesmärkide saavutamiseks.

Käesolev arengukava on vastu võetud Orajõe külaelanike üldkoosolekul 04.10.2012

SISUKORD

1. AJALUGU	4
2. ASUKOHT	4
3. ARENGUKAVA VAJADUS.....	5
4. INFRASTRUKTUUR	6
5. LOODUS	7
6. KÜLAELANIKE KOOSTÖÖ.....	8
7. KÜLA ELANIKKOND.....	9
8. KÜLA MAJANDUSLIK OLUKORD	9
9. KOKKUVÕTE KÜLA OLUKORRAST	10
10. SWOT ANALÜÜS.....	11
11. ÜHISTEGEVUSE HOOGUSTAMINE.....	12
12. IVESTEERINGUD	13
13. ARENGUKAVA ELLUVIIMINE.....	14

1. AJALUGU

Orajõe küla on moodustatud Himmaste, Mammaste - Tilsa külade baasil 1979. aastal.

Varem oli antud alal neli majapidamist. Alates 1970. aastatest algas küla areng kindla plaani alusel individuaalelamute ehitamise alaks kujunemisega.

Esimesed individuaalelamud valmisid 1972 – 1973. aastatel. Tänapäevaks on külas 24 suistu.

Kuni Tartu - Petseri raudtee ehitamiseni kasutati küla läbivat teed Himmaste liinil ühenduse pidamiseks vallamaja ja Põlvaga

Eelmise sajandi esimesel poolel on Ora jõel Oranjõe küla territooriumil tegutsenud nn Piho veski, millest on alles veel vundament suusasilla läheduses.

Küla territooriumil oli ka Plaki järv, mis praeguseks on reostuse tõttu kinni kasvanud.

Orajõe külas asub Mammaste Tervisespordikeskus ning siit saavad alguse suusa- ja matkarajad.

2. ASUKOHT

Orajõe küla paikneb ca 3 kilomeetri kaugusel Põlva linnast ürgorus, millest voolab läbi Ora jõgi suure kaldega põhja suunas Ahja jõkke.

Küla paikneb Mammaste tee, Ora jõe, Tartu - Petseri raudtee ja Põlva linna piiri vahelisel alal.

Oma territooriumilt on küla Põlva vallas väikseim tiheasustusega küla.

3. ARENGUKAVA VAJADUS

Läbi planeeritud ühistegevuse võime saavutada positiivse üheskoos toimimise ja väljendada külaelu edenemist.

Selleks:

- moodustada külas ühtne kogukond,
- aktiveerida külaelanikke koostööle,
- leida ja arendada välja külaplats (eramaa),
- hoida elus külatraditsioonid ja talletada kroonika,
- väärtustada keskkonnahoidliku elukeskkonda,
- rekonstrueerida ja viia kõvakatte alla küla läbiv kruusatee ja avalikus kasutuses olevad teed,
- ehitada lõpuni välja valgustatud kergliiklustee, et tagada ohutu liiklus jalgsi ja jalgrattal liiklejatele,
- pikendada külast algavat matkarada ning parandada selle läbitavust (eramaa),
- paigaldada külateedele ajakohased liiklusmärgid ja teede nimesildid,
- teha korda katkiste kanalisatsioonikaevud raudtee vahetus läheduses (eramaa),
- ehitada vaatetorn, mis tõstaks Põlva ümbruse atraktiivsust (eramaa),
- abistada vajadusel eakaid külaelanikke.

4. INFRASTRUKTUUR

Küla on maagaasi- ja elektriteenustega kaetud. Enamus majapidamisi saab kasutada interneti ja digiteleviisiooni, kuid nende teenuste kvaliteet vajab parendamist.

Toominga teel ja osaliselt ka Orajõe teel on välja ehitatud tänavavalgustus.

2010. aastal rekonstrueeriti küla ühisvee- ja kanalisatsioonivõrk. Majapidamistes on ahi- või keskküte.

Põlva valla toetusel on külla ehitatud taaskasutatava prügi jaoks kogumispunkt, mis võimaldab tasuta ära anda kile-, klaas-, plastik-, metall- ja tetrapakendeid ning paberit. Lisaks on majapidamised sõlminud olmeprügi veoks lepingu teenust pakkuva firmaga. Orgaanilised jäätmed komposteeritakse.

Külaelanikud väärtustavad keskkonnahoidliku elustiili.

Küla läbiv ainuke Orajõe tee on kohati kehva kattega ja kitsas. Kuna tee viib ka Mammaste Tervisespordikeskusesse, siis kasutatakse teed pidevalt ning tee muutub suure koormuse tõttu kiiresti ebatasaseks. Samuti põhjustab tee ääres elavatele peredele ebamugavusi tolm.

Kevadised sulaveed ja tugevad vihmajärgid muudavad Orajõe tee kõrgendikult voolava vee tõttu raskesti läbitavaks (uhuvad ära pinnase) Toominga tee ristmikul ning Tiigi tee ristmiku läheduses tekivad äravoolu puudumise tõttu suured veeloigud.

Seetõttu vajab Orajõe tee rekonstrueerimist ja ohutumaks muutmist (kõvakatte alla viimist) ning valgustatud kergliiklustee (jalakäijatele, jalgratturitele) välja ehitamist, mis looks ühenduse olemasoleva Põlva suunas kulgeva kergliiklusteega.

Samuti vajavad rekonstrueerimist ja hooldamist ning kõvakatte alla viimist avalikus kasutuses olevad teed (Toominga tee, Kasetuka tee). Neile teedele on vaja paigaldada teede nimesildid ning ajakohastada liiklusmärgid.

Suurt ohtu jalgsi liiklejatele kujutavad raudtee läheduses (eramaal) olevad katkised kanalisatsioonikaevud, mis vajavad samuti korda tegemist.

Plaanis on pikendada külast algavat ja kohati liigniisket matkarada olemasolevatega ning matkaraja läbitavuse parandamiseks on vaja ära juhtida allika- ja pinnaveed ära (eramaa).

Küla esmaseks ülesandeks on külaplatsile sobiva koha leidmine ja selle väljaarendamine olemasoleva tiigi ümbruses (eravaldis). Tiik vajab rohttaimedest puhastamist. Tiigi äärde on plaanis välja ehitada ka tuletõrje veevõtukoht.

Plaani on võetud tiigi ja Ora jõe läheduses olevale kõrgendikule vaatetorni ehitamine koos parklaga, et kergliiklusteel liiklejad, Mammaste Tervisespordikeskuse külastajad ja teised huvilised saaksid nautida kaunist Põlva ümbrust.

5. LOODUS

Orajõe küla paikneb ürgorus, milles voolab Ora jõgi suure kaldega põhja suunas Ahja jõkke. Jõe kaldal asuvad looduslikud heinamaad on allikate rikkad. Kunagi kaevatud kraavid on kinni kasvanud, mille tõttu on jõekaldad kohati liigniisked ja liikumine seal on muutunud raskeks. Ora jõgi on meeliselupaigaks Põlvamaa vapiloomadele - kobrastele.

Lisaks ümbritsevad orukaldaid ja künkaid fauna- ja floorarikkad metsaalad.

Ürgoru reljeef on väga mitmekesiste tasapindadega kus vahelduvad künkad ja tasased alad, mis on sobivateks elamispaigaks ning samas pakub küllaldast eraldatust.

Põlva linna piiril (külast kagu pool) asub Põlva Reoveepuhasti, mis levitab üsna tihti vastikut lehka ja äsja valminud Jäätmejaam.

6. KÜLAELANIKE KOOSTÖÖ

Tihedam ühine tegevus külaelanike vahel algas peale Taevaskoja kolhoosi tegevuse lõpetamist, kellelt osteti vee-ja kanalisatsiooniteenust.

Külaelu arengu kindlustamiseks, rahvuslike traditsioonide jätkamiseks ning ühise tegevuslepingu alusel ühisvee-ja kanalisatsiooniteenuse korraldamise jätkamiseks moodustati MTÜ ORAJÕE SELTS.

Alates 2009. aastast ostetakse vee-ja kanalisatsiooniteenust ostetakse AS-ilt PÕLVA VESI.

Ühiselt ehitati välja ja hoiti korras eelmine külaplats (isted, kiik, lõkkekoht jne), mis käesolevaks ajaks on muutunud kasutuskõlbmatuks. Samuti korraldati esimene külapäev ja mitmel järgneval aastal tähistati koos jaanipäeva. Viimastel aastatel on ühisürituste läbiviimine vaibunud.

Külas toimib naabrivalve osaliselt (Toominga tee elanike seas).

Külaelu areng saab jätkuda ja toimuda aktiivsete külaelanike eestvedamisel.

Selleks on tarvis:

- valida külale külavanem ja tema abistajad,
- ergutada külarahval üksteisega läbikäimist ja koostööd ning hoida elus külatraditsioone elushoidmine,
- taastada ja jätkata ühistegevust,
- leida külale ühisürituste korraldamiseks külaplats ja arendada see välja (istmed, telk jne),
- korraldada külapäevi ja tähtpäevi,
- koguda ja jäädvustada küla ajalugu,
- tihendada koostööd vallavalitsuse ja naaberküladega,
- paigaldada elamutele numbrid,
- väärtustada keskkonnahoidlikku elustiili,
- paigaldada Kasetuka tee äärde infotahvel,
- abistada vajadusel eakaid küla elanikke.

7. KÜLA ELANIKKOND

Külas elab ca 60 elanikku, kellest 11 on kuni 20 aastased, 24 on 63+ ja 25 on tööeas inimesed.

Põhiline osa külaelanikest elab Toominga tee ja Orajõe tee ääres.

8. KÜLA MAJANDUSLIK OLUKORD

Äriregistri andmetel on Orajõe külas registreeritud kolm ettevõtlusega tegelejat, seitse FIE-t ning üks MTÜ.

Isikuteenuseid (kauplused, apteek, raamatukogu, kultuuriasutused) saab külarahvas Põlva linnast, mis asub 3 km kaugusel külast.

Täielik ülevaade tööjõust puudub, st millised on eelistused, töösused, täiend- ja ümberõppe vajadus. Paljud on põllumajandusoskustega.

Külas elavad lapsed õpivad Põlva Keskkoolis ja Põlva Ühisgümnaasiumis.

Lähim lasteaed on Mammaste Lasteaed – Algkool, mis asub Põlva linna serval ca 3 km kaugusel külast.

Lähimad tervishoiuteenuseid pakkuvad asutused asuvad samuti Põlva linnas (vältimatu- ja kiirabi, haigla, hambaravi, perearst).

9. KOKKUVÕTE KÜLA OLUKORRAST

- suurepärased looduslikud olud
- ettevõtlikkusega võib jääda rahule
- küla elanikkond on pöördumas vananemise suunas
- tööle käiakse võimalusel Põlva ümbrusse või kaugemale
- kuritegevus külas olematu
- küla elanikkond on väheaktiivne
- külal puudub külaplats
- küla läbiva kruusatee ja avalikus kasutuses olevate teede kõvakatte alla viimine
- valgustatud kergliiklustee väljaehitamine Mammaste Tervisespordikeskusse
- matkaraja pikendamine
- teedele nimesiltide ja ajakohaste liiklusmärkide paigaldamine

10. SWOT ANALÜÜS

TUGEVUSED	VÕIMALUSED
Hea asukoht	Külaplatsi leidmine ja inventari soetamine
Põlva linna lähedus	Koostöövõrgustik
Looduskaunis koht	Ühiste tegevuste läbiviimine
Põlva järv, Ora jõgi, suusa- ja matkarajad	Talgute korraldamine, kodukaunistamine, piirkonna huvide eest seismine jm
Käib rohkesti mataka- ja spordihuvilisi külalisi	Tihedam koostöö naaberküladega
Ühisvee- ja kanalisatsiooni olemasolu	Küla teedele nimesiltide ja majadele numbrite paigaldamine
Maagaasi trassi olemasolu	
Osaliselt tegutsev naabrivalve	
Hea koostöö vallavalitsusega	
MTÜ Orajõe Selts	
NÕRKUSED	OHUD
Tööpuudus	Elanike vähenenud aktiivsus, ükskõiksus
Eakas elanikkond	Liiklusohulik Orajõe tee
Mitte tolmuwabast ja ohtlikud teed	
Reoveepuhastist leviv lehk	
Madalad kinnisvara hinnad	
Aeglane internetiühendus	
Ohtlikud kanalisatsioonikaevud	

11. ÜHISTEgevuse HOOGUSTAMINE

Eesmärk:

Omaalgatuse ning arendustegevuse hoogustamisel on ühistegevus külaelu aluseks, mis tugevdab ja arendab kogukonda.

Ühistegevuse all on mõeldud seda, mis mõjutab ja huvitab inimesi.

Tegevused:

<u>Tegevus</u>	<u>Tegevuse aeg</u>	<u>Teostajad</u>		
külaplatsi leidmine ja inventar soetamine	2013	külaelanikud	KOV	FOND
külaplatsi korrashoid	2013-2015	külaelanikud		
külapäevade, ühisürituste korraldamine	2013-2015	aktiiv	KOV	FOND
külakroonika talletamine	2012-2015	aktiiv		
külatraditsioonide elus hoidmine	2012-2015	aktiiv	KOV	
katkiste kanalisatsioonikaevude korda tegemine	2012		KOV	
infotahvli paigaldamine	2013	aktiiv	KOV	FOND
tolmutõrje Orajõe ja Toominga teel	2013-2015	aktiiv	KOV	FOND
Orajõe ja Toominga tee kõvakate	2014	aktiiv	KOV	FOND
valgustatud kergliiklustee	2015		KOV	FOND
tiigi puhastamine ja tuletõrje veevõtu koht	2016	aktiiv	KOV	FOND
matkaraja pikendamine	2016	aktiiv	KOV	FOND

Teostatud tegevused

<u>Tegevus</u>	<u>Tegevuse aeg</u>	<u>Teostajad</u>		
teede nimesildid ja majadele numbrid	2012	aktiiv	KOV	
ajakohased liiklusmärgid Toominga teele	2012	aktiiv	KOV	

12. IVESTEERINGUD

Palume Põlva Vallavalitsusel toetada investeringute ellu viimist alljärgnevalt:

TEGEVUS	ÜHIK	MAKSUMUS eurodes	TEOSTAJAD		
Külaplatsi väljaarendamine (telgi ja grilli ostmine, istepingid, silla ehitamine)	1 tk	2000	aktiiv	KOV	FOND
Infotahvel	1 tk	230	aktiiv	KOV	FOND
Tiigi puhastamine ja tuletõrje veevõtu koht	1 tk	8000	aktiiv	KOV	FOND
Orajõe tee kõvakatte alla viimine	ca 1,5 km	200000	aktiiv	KOV	FOND
Avalikus kasutuses teede kõvakatte alla viimine	ca 0,3 km	20000	aktiiv	KOV	FOND
Valgustatud kergliiklustee	ca 1,5 km	230000	aktiiv	KOV	FOND
Teede nimesildid	5 tk	173	aktiiv	KOV	
Liiklusmärgid	3 tk	500	aktiiv	KOV	FOND
Katkised kanalisatsioonikaevud	2 tk	6000	aktiiv	KOV	FOND
Matkaraja pikendamine	ca 80 m	1000	aktiiv	KOV	FOND
Vaatetorn koos parklaga	1 tk		aktiiv	KOV	FOND

13. ARENGUKAVA ELLUVIIMINE

Arengukava viiakse ellu külaaktiivi eestvedamisel, kelle ülesandeks on arengukavas olevate tegevuste suunamine külaelanike ja vallavalitsuse vahel.

Hinnang arengukava elluviimise kohta antakse küla üldkoosolekul üks kord aastas arutelu tulemusena.

Vastavalt vajadusele on võimalik arengukavasse teha parandusi ja muudatusi, mis kinnitatakse küla üldkoosolekul.